

kologiske problemer. Dette er nyttig lesing for en geriatr og sikkert også for allmennleger.

I den delen som omhandler helsetjenester, har daghospitalet fått uforholdsmessig stor plass. Oversiktene over helsetjenester for eldre i forskjellige land er interessant, men vil ha liten praktisk nytte for norske leger i den kliniske hverdag.

Boken kan anbefales for allmennleger som har mange eldre kvinnelige pasienter. Den kan også være interessant for geriatr og andre spesialister som har kontakt med pasientgruppen fordi det gis en poengtert fremstilling av kjønnsforskjeller og en god oversikt over vitenskapelig baserte kunnskaper innen viktige kliniske områder.

I relativt liten grad har man lyktes å få frem den store variasjonen når det gjelder helse, funksjon og levekår for pasientgruppen, og dette er ingen fyldig lærebok om eldre kvinners helseproblemer.

Anette Hylan Ranhoff

Medisinsk avdeling
Diakonhjemmet sykehus
Oslo

Nyttig og nødvendig for forfattere, redaktører og fagvurderere

Lang TA, Secic M.

How to report statistics in medicine

Annotated guidelines for authors, editors and reviewers. 2. utg. 440 s, tab, ill.
London: RSM Press, 2006. Pris GBP 35
ISBN 978-1-930513-69-3

Målgruppen forklarer i undertittelen: alle som er involvert i prosessen med å presentere medisinsk forskning på en oversiktlig og forståelig måte. Således er det endelige målet selve leseren av en forskningsartikkel.

Boken er ment å være en veileder i fortolkning og presentasjon av hva som ble gjort, hva man fant og hva det egentlig betyr. Forutsetningen er at man på forhånd har noe kjennskap til studiedesign og statistiske analyser. God presentasjon forutsetter imidlertid god planlegging, noe som kan utnyttes gjensidig gjennom denne teksten.

Førsteutgaven ble publisert i 1997 og er blitt et standardverk for presentasjon og fortolkning av statistiske analyser og resultater. At den kommer i ny utgave, beror først og fremst på en enorm etterspørsel, men også på enkelte endringer i tiden, noe som forfatterne har tatt høyde for.

Forfatterne for seg de vanligste statistiske metodene i medisinsk forskning, de viktigste typer forskningsdesign (bl.a. eksperimentelle studier, randomiserte kontrollerte studier, kohortstudier, pasient-kontroll-studier og tverrsnittsstudier) og såkalte integrerte forskningsmetoder som kombinerer bruken av flere studiedesigner (systematiske oversikter, metaanalyser og økonomiske analyser). Det gis nyttig veiledning for god presentasjon av effektive og informative tabeller og figurer. Dette blir dessverre ofte oversett! Statistisk terminologi og tester omtales enkelt og konsist, med over 550 søkeord. I flere vedheng omtales regler for å presentere tallverdier i tekst, matematiske symboler og statistiske noter. Det er en rekke referanser til andre retningslinjer og nettbaserte veiledere innen temaet. Her omtales også vanlige feilkilder, konfusering og skjevhet (bias) i medisinsk forskning. En detaljert indeks gjør enkelttemaene lett tilgjengelige.

Boken er usedvanlig velskrevet, med enkelt språk og lite detaljer, uten bruk av kompliserende formler og matematiske utgreiinger, men med gode illustrasjoner og oppdaterte referanser. Den fortjener å brukes – ikke bare som en livbøye ved truende statistisk havari, men som en daglig los for alle som leser, skriver, evaluerer og redigerer medisinske forskningsarbeider. Den bør finnes på forfatterens skrivebord og redaktørens pult.

Kjetil Søreide

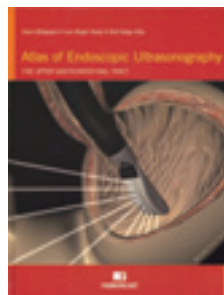
Kirurgisk avdeling
Stavanger universitetssykehus

Praksisnært atlas i endoskopisk ultralyd

Ødegaard S, Nesje LB, Gilja OH.

Atlas of endoscopic ultrasonography

The upper gastrointestinal tract. 208 s, ill.
Bergen: Fagbokforlaget, 2007. Pris NOK 479
ISBN 978-82-450-0335-2

Det finnes noen lærebøker om endoskopisk ultralyd (EUS) på markedet, men nesten ingen atlas. Forfatterne er kjent fra Nasjonalt senter for ultralyd, har drevet ultralydrelatert forskning og arrangert utdanningskurs i 20 år, og har nå også utgitt et endoskopisk ultralyd-atlas som er en bildemessig innføring i metoden.

Boken er solid innbundet og trykt på glanset papir med bra bildeklaritet. På 120 av de 208 sidene er nær 1 000 bilder presentert med forklarende tekst på engelsk.

Atlasdelen følger anatomien i mage-tarmkanalen. Bildene er ordnet i kapitler som omhandler oesophagus og mediasinum, ventrikel, duodenum, galleveier og pancreas. Det er rikelig med bilder som viser karakteristiske funn som trengs for å stille diagnoser og for å inndele maligne funn i henholdt til TNM-klassifikasjon.

Forfatterne omtaler forholdsvis kort (på 19 sider) fysiske grunnlag, forskjellige metoder som lineær og radiell skanning, miniprobe, og tredimensjonal endoskopisk ultralyd. Vanlige metodeproblemer ved bruk av denne typen ultralyd omtales også. Metoden er videre implementert i det diagnostiske spekteret ved moderne gastroenterologi. Det er listet opp 214 publiserte artikler som er oppdatert til og med 2006, og som inneholder de vesentlige artikler som befatter seg med metoden. Innledning avslutter med en samling anbefalt læreboklitteratur hvor så godt som alle relevante lærebøker i Europa er nevnt.

Mindre viktig for leger som begynner med slike ultralydundørsøkelser er intervensjoner, som finnålsbiopsi og operativ endoskopisk ultralyd, og nyere teknikker, som 3D-fremstilling og elastografi som er ett av forfatterens forskningsområder. Dette blir derfor bare kort omtalt på seks sider. Kontrastmiddelsterket endoskopisk ultralyd blir ikke omtalt.

Avslutningsvis er det en samling av utvalgte endoskopiske fargebilder eller fargekodet duplekssonografi av funn ved endoskopisk ultralyd, som vist i atlasdelen, samt en kort innholdsfortegnelse.

Boken er meget velegnet for å bli kjent med viktige funn og bilder med denne undersøkelsesmetoden. Atlasen bør finnes lett tilgjengelig på enhver endoskopisk ultralyd-lab. Man kan så konsultere boken i forkant av undersøkelsen slik at man har klart for seg hva man skal være oppmerksom på og hva man må se nøye etter. Utover dette kan man bruke atlasen til å «trene» på å se forandringer med endosonografens blikk. At fargebildene med endoskopiske og duplekssonografiske bilder ble satt på slutten av boken, og ikke der hvor tilsvarende funn ble omtalt i atlasdelen, virker noe upraktisk fordi det betyr at man må bla noe frem og tilbake. Dette er likefullt en meget brukbar bok til en hyggelig pris.

Wolfgang Lindemburger

Gastroenterologisk seksjon
Medisinsk klinikk
Sørlandet sykehus Arendal